

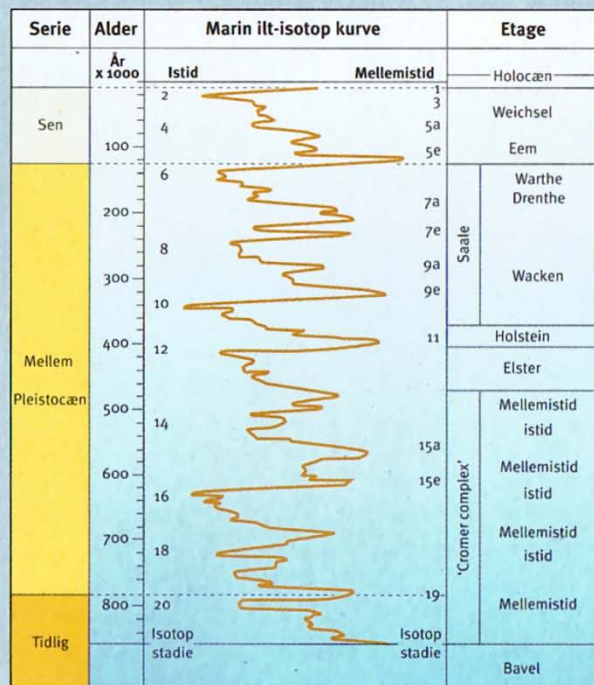
Istiden

Foredrag i Vendsyssel Stenklub

mandag den 6. februar 2012

Henrik Arildskov

Istids-stratigrafi

Kilde: Michael Houmark-Nielsen, Geologisk Institut.
 Rentegning: Annabeth Andersen, GEUS.

STRATIGRAFI

Kvartærtidens længst varende del kaldes Pleistocæn, som strækker sig fra ca. 1,8 millioner år siden til for 11.600 år siden. Det antages at Det Skandinaviske Iskjold først nåede Danmark i Mellem Pleistocæn under det såkaldte Cromer kompleks. Den palæogeografiske kortserie omfatter den seneste del af Saale istiden, Eem mellemistiden og Weichsel istiden. Den marine iltisotopkurve viser svingninger i klimaet de sidste ca. 850.000 år. Spor efter en stadig vekslen mellem istider (isotopstadier med lige numre) og mellemistider (isotopstadier med ulige numre) er bevaret i havbundens sedimenter. Lagfølgerne fra landområderne er langt mere ukomplette. Det skyldes først og fremmest, at disse er uhyre sårbare overfor fjernelse af aflejringer ved erosion. Derfor mangler der ofte vidnesbyrd om udviklingen i lange tidsrum. Det er først fra og med de sidste ca. 150.000 år, at lagfølgerne bliver så velbevarede, at der kan skabes et nogenlunde samlet billede af de geologiske hændelsesforløb op mod vor moderne varmetid, Holocæn.

Danske glacialgeologer

J. G. Forchhammer

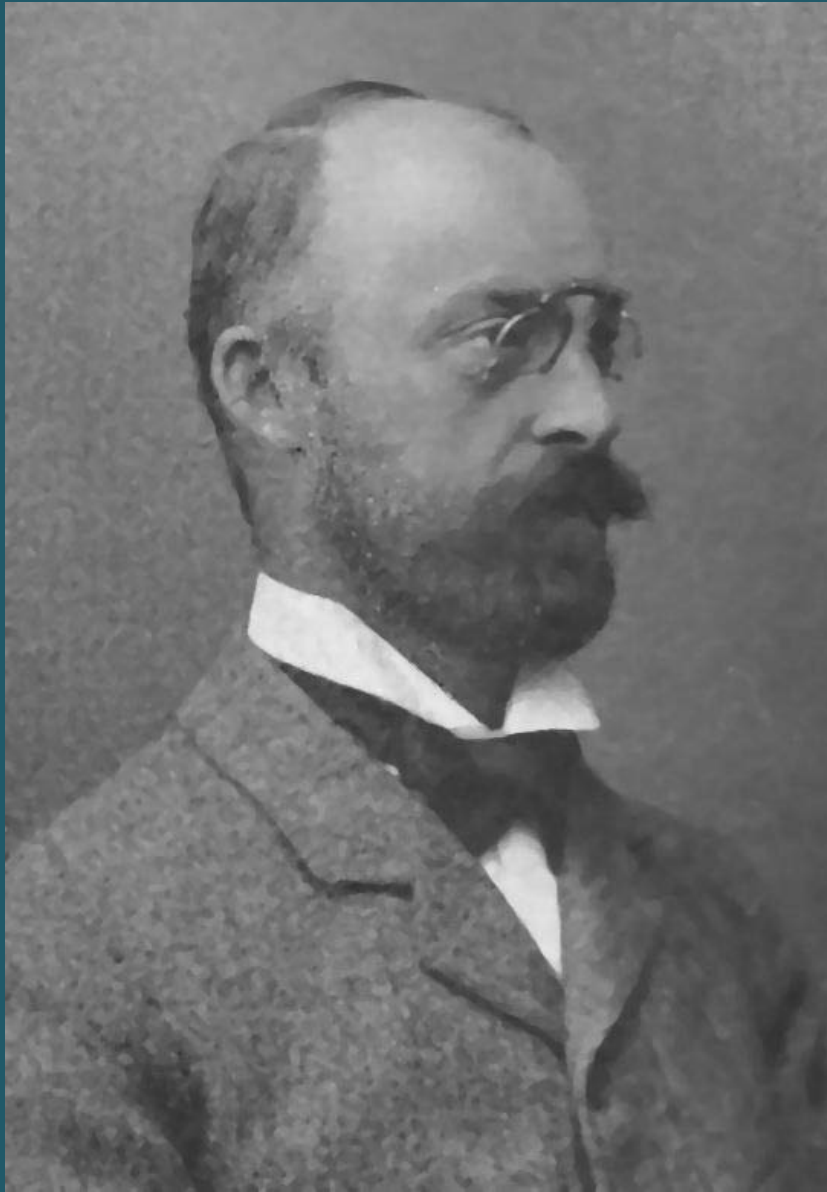
F. Johnstrup

V. Milthers

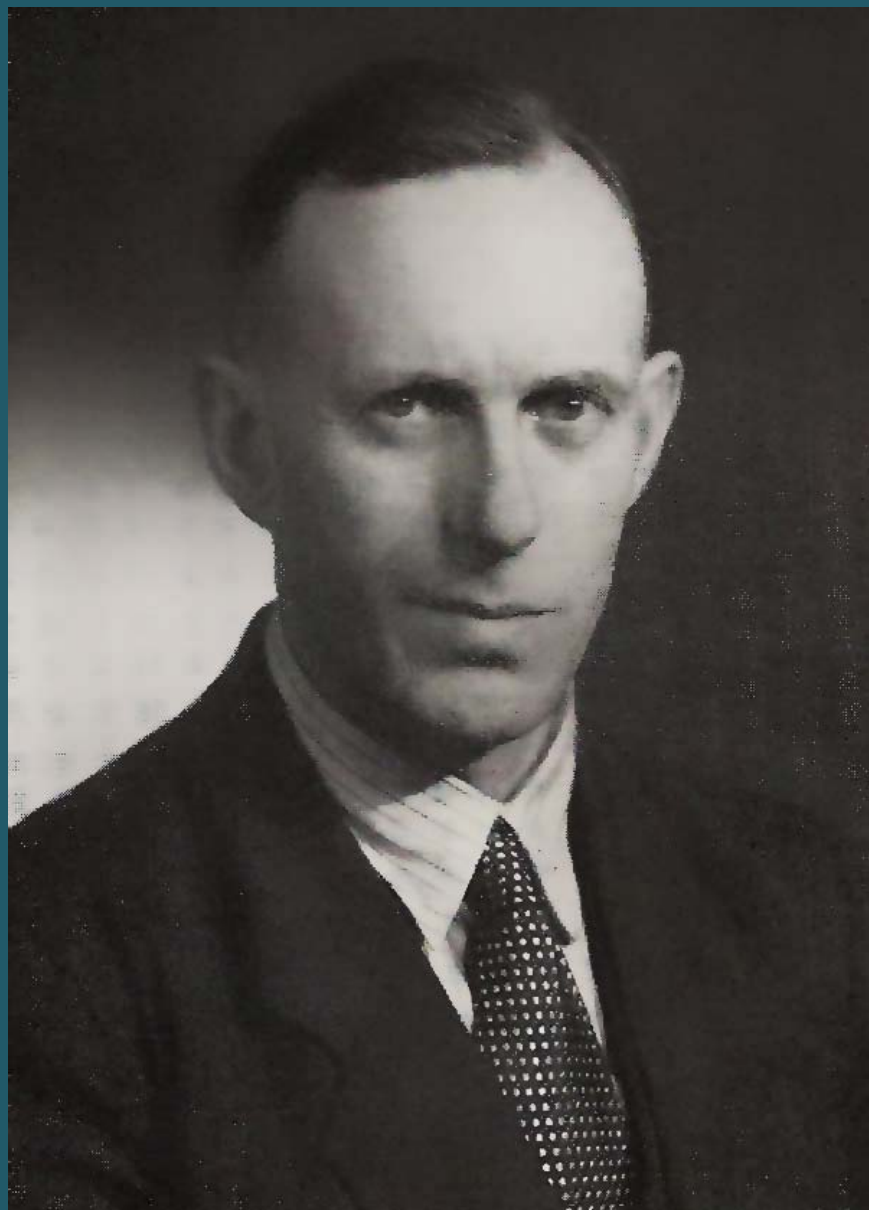
A. Jessen

N. V. Ussing

P. Harder

S. A. Andersen

K. Milthers

MEDDELANDEN
FRÅN
LUNDS GEOLOGISK-MINERALOGISKA INSTITUTION

Nr 114.

DIFFERENTIALRÖRELSER I INLANDSISEN

SISTA ISTIDEN I DANMARK,
SKÅNE OCH ÖSTERSJÖN

AV
GUNNAR WENNBERG

LUND 1949
CARL BLOMS BOKTRYCKERI A.-B.

A. Berthelsen

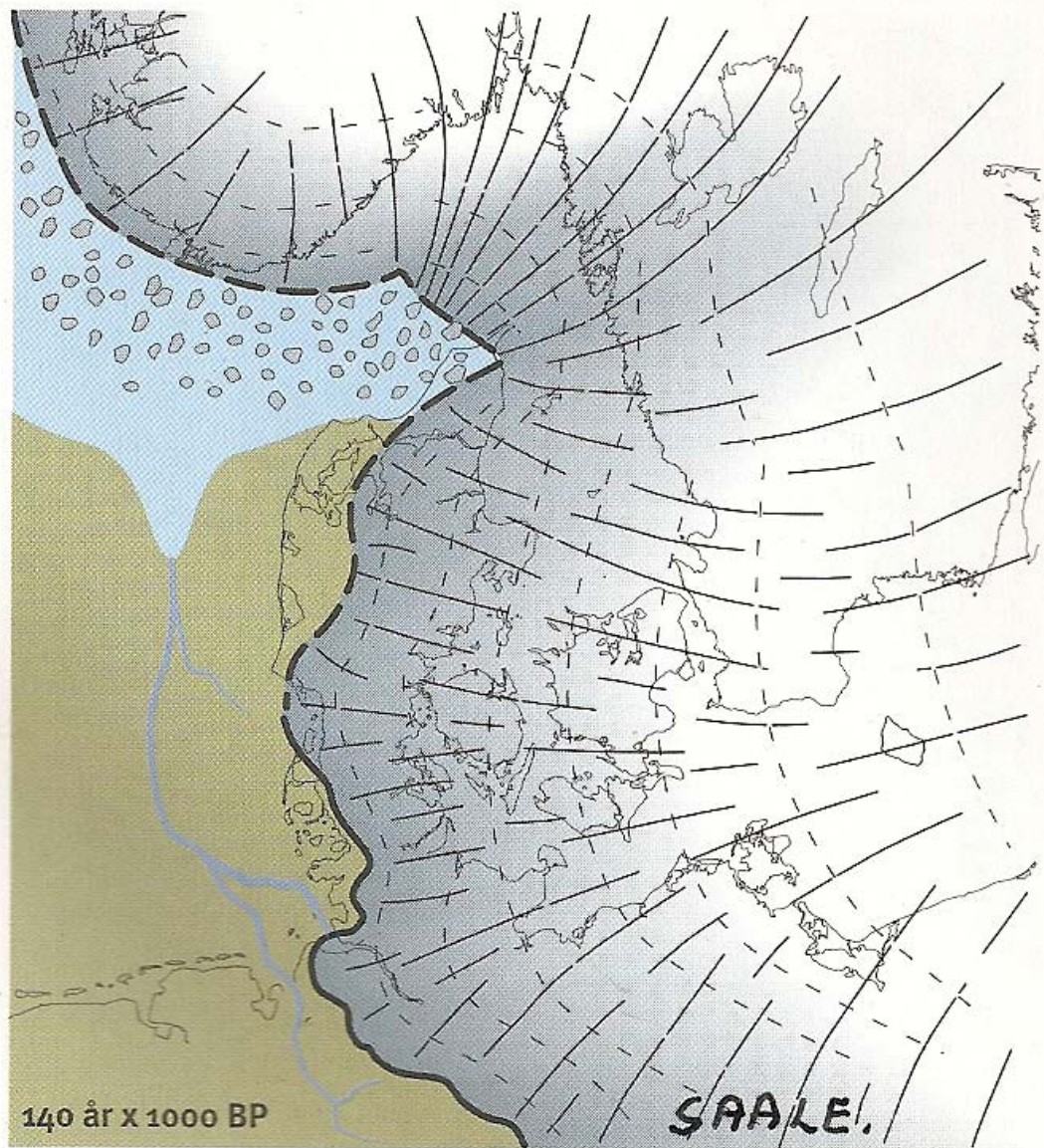
P. Smed

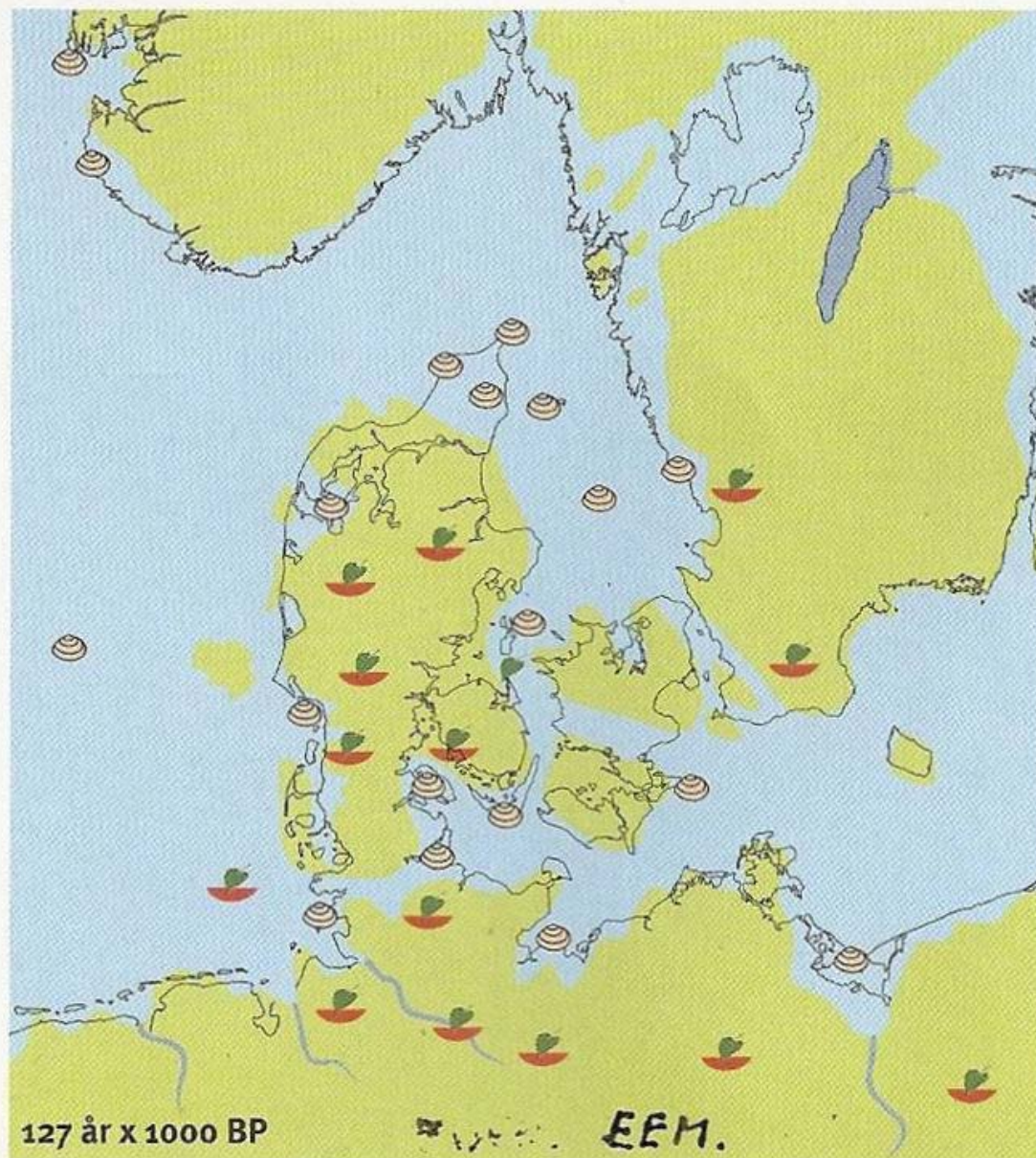

M. Houmark Nielsen

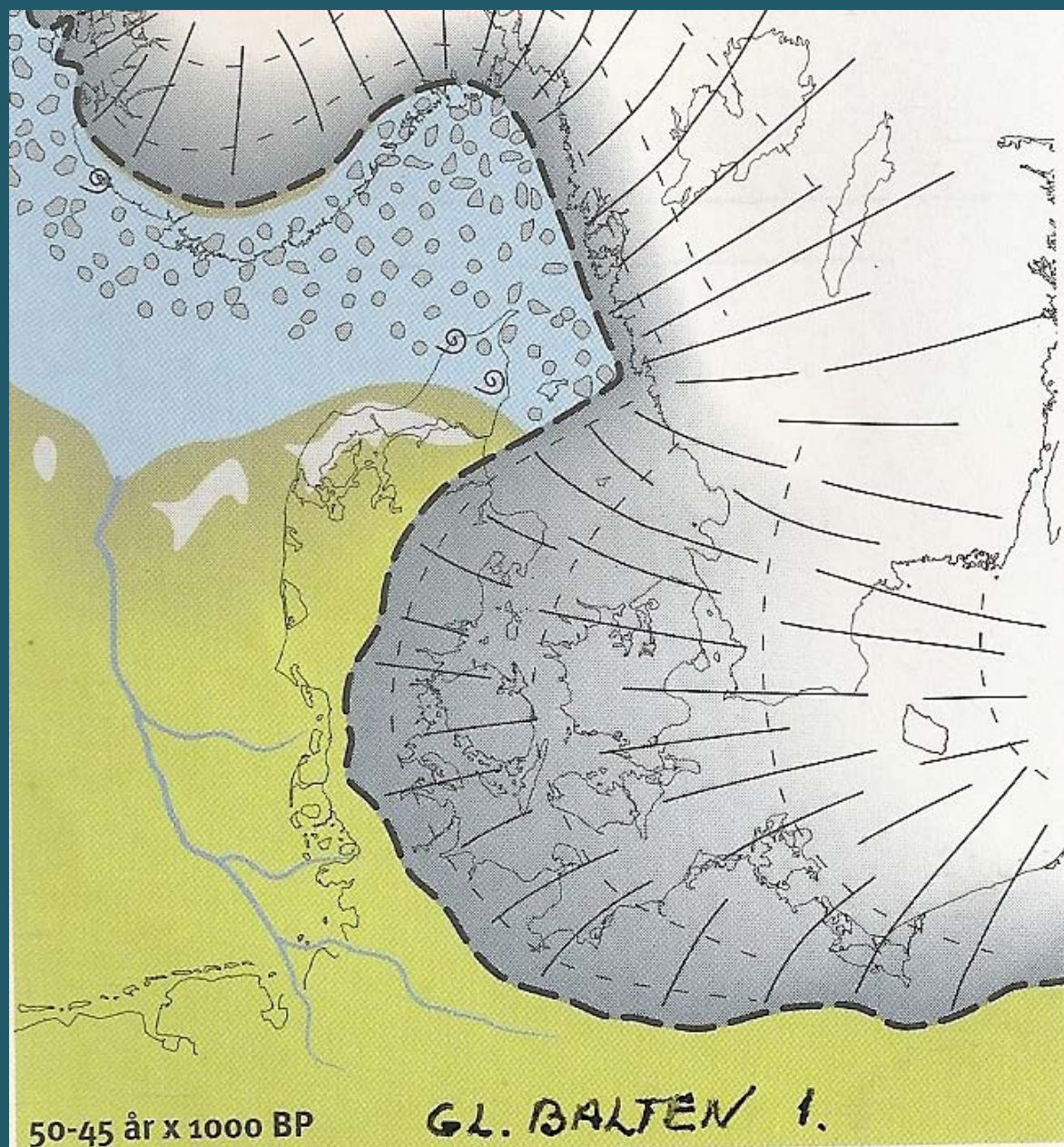
Vigtige stadier i istiderne

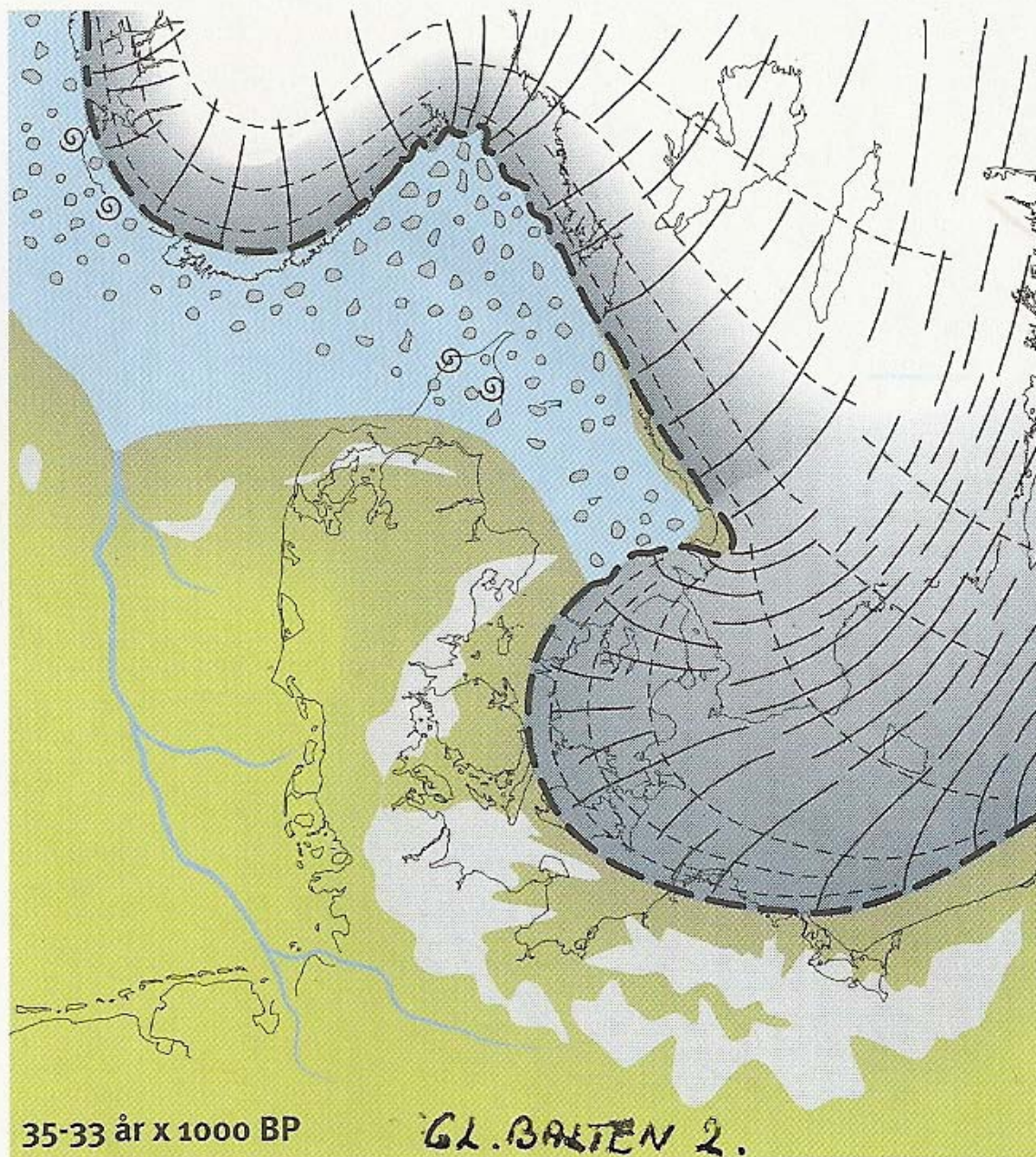

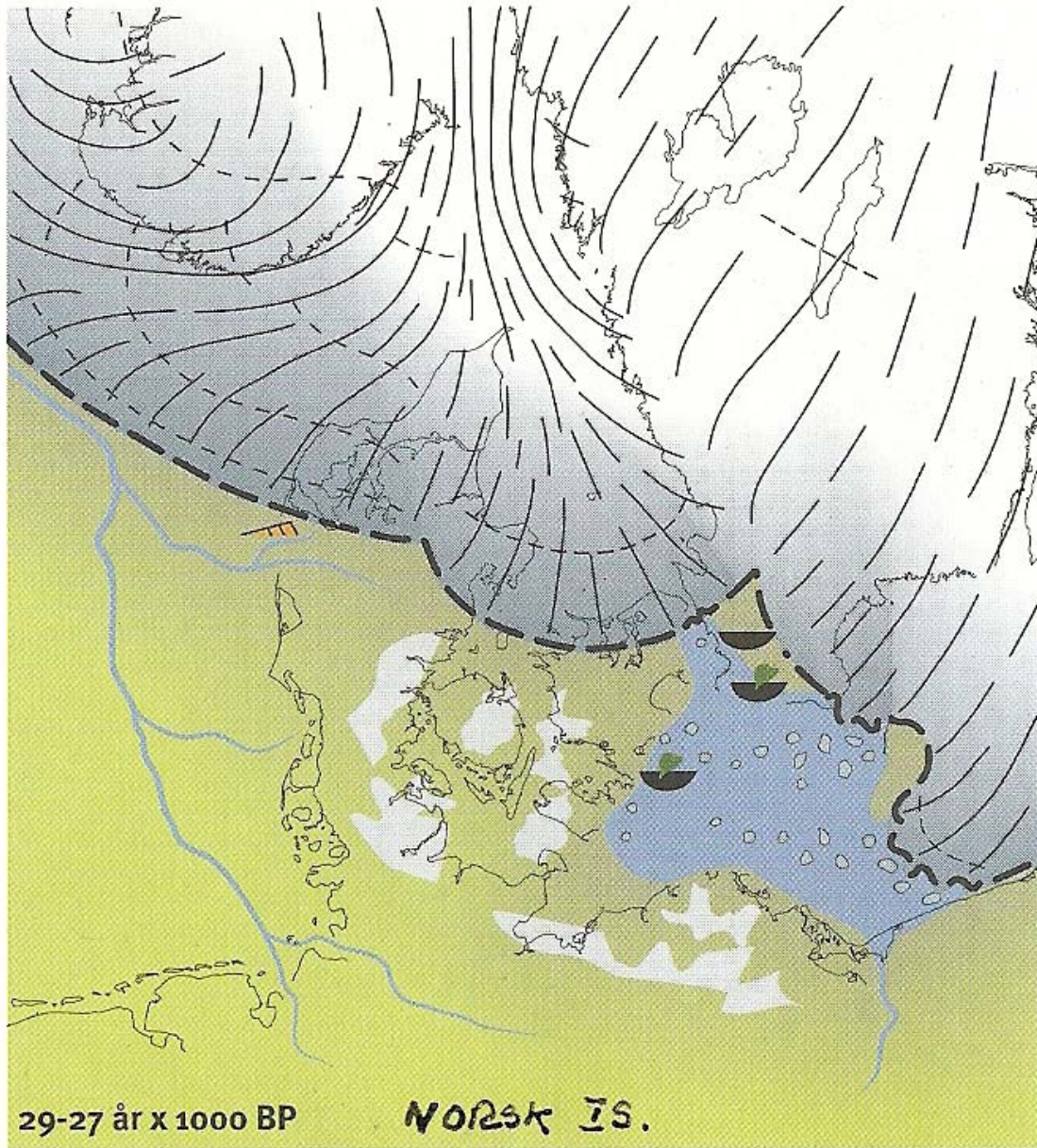

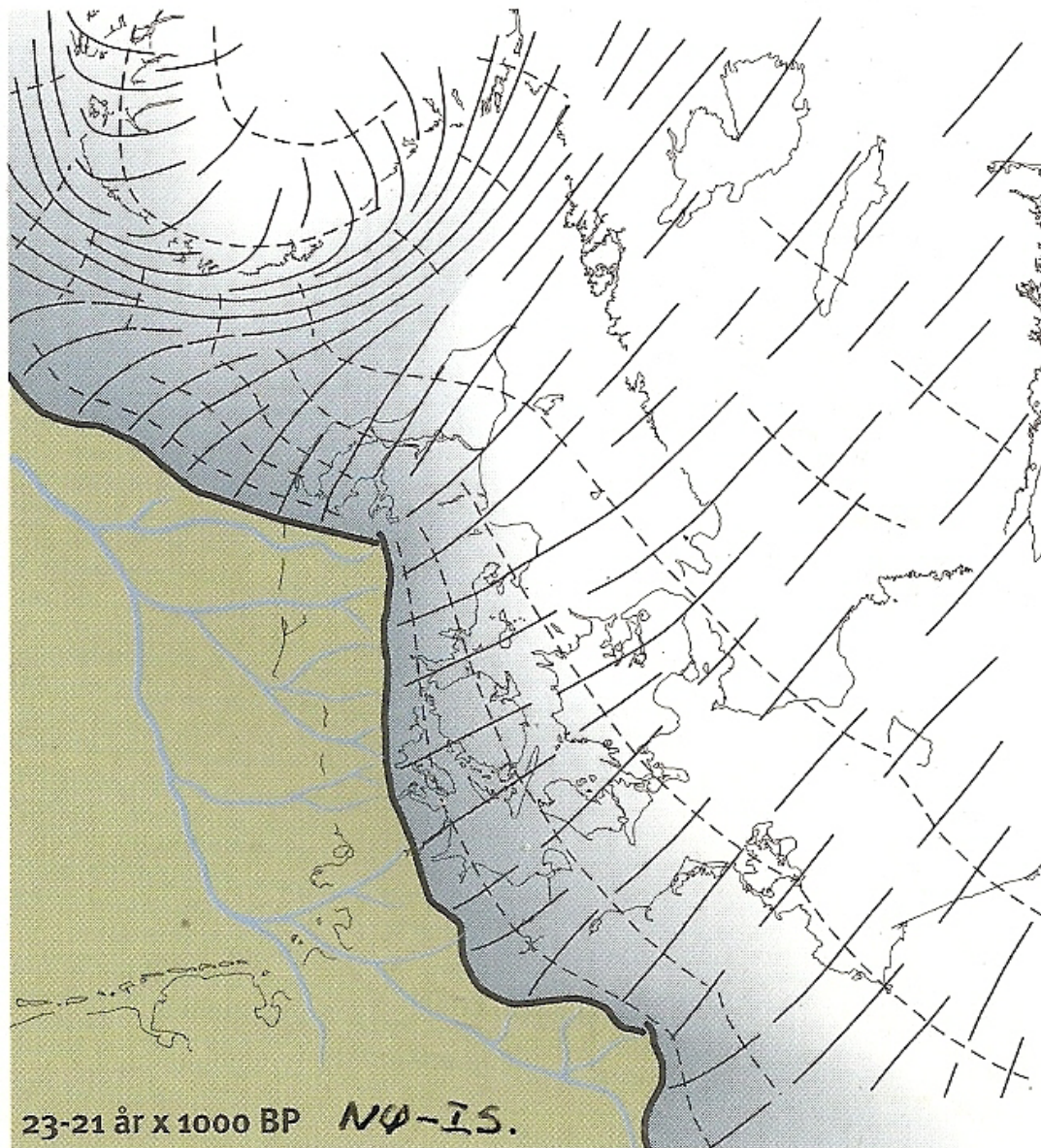

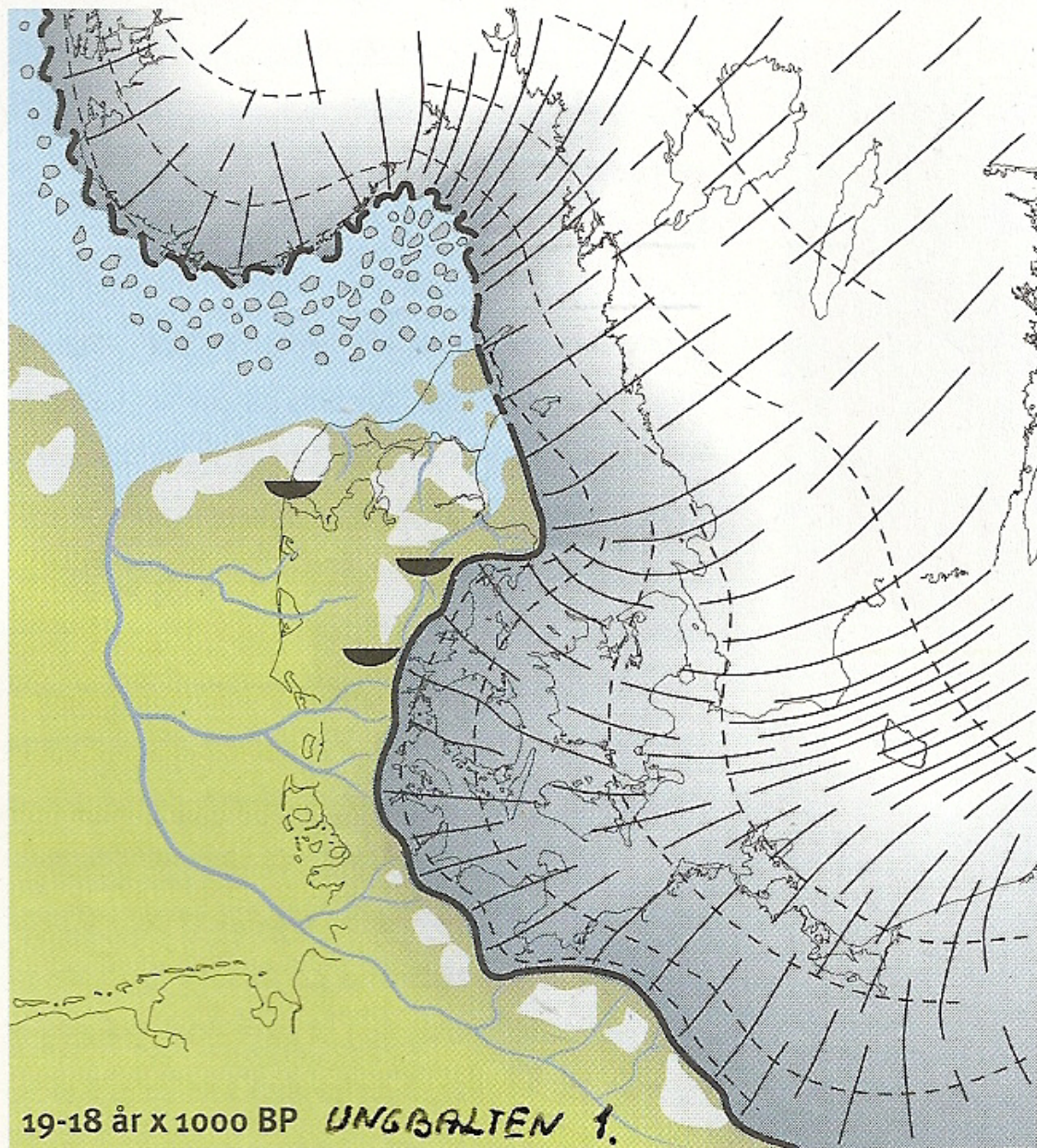

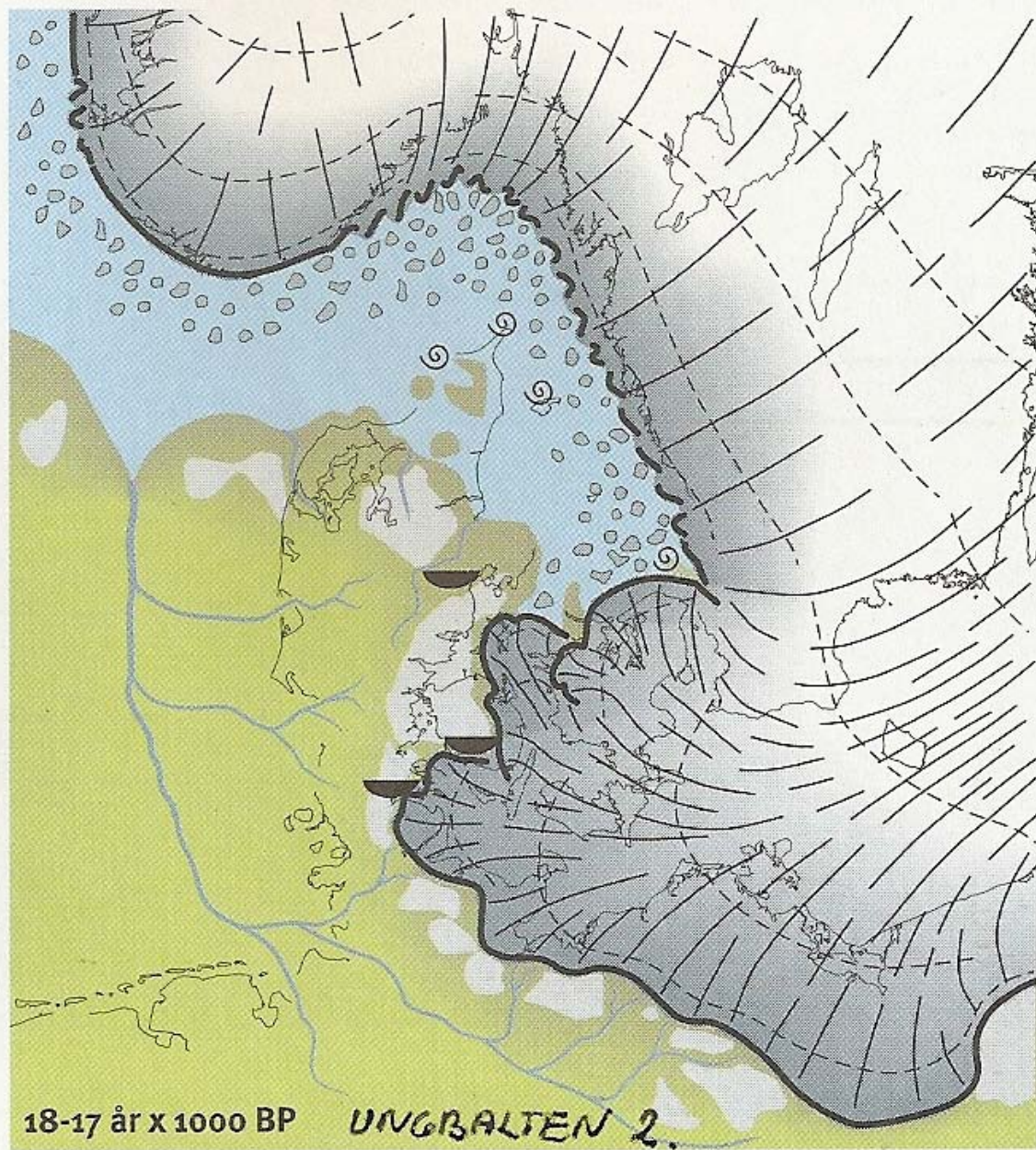

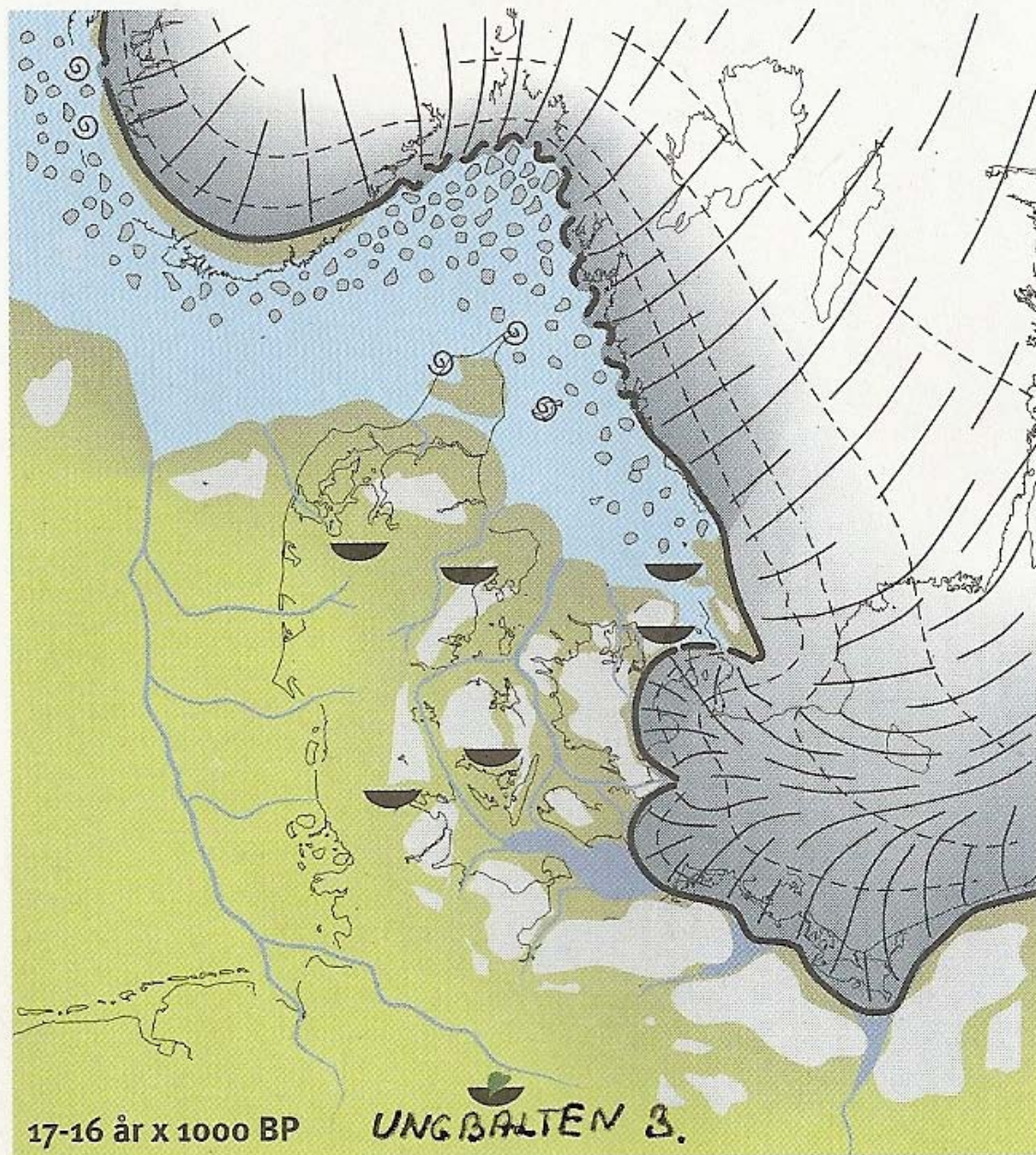

18-17 år x 1000 BP   UNGBALTEN 2.

Illustrationer: Michael Houmark-Nielsen, Geologisk Institut
og Kurt Henrik Kjær, Geologisk Museum.

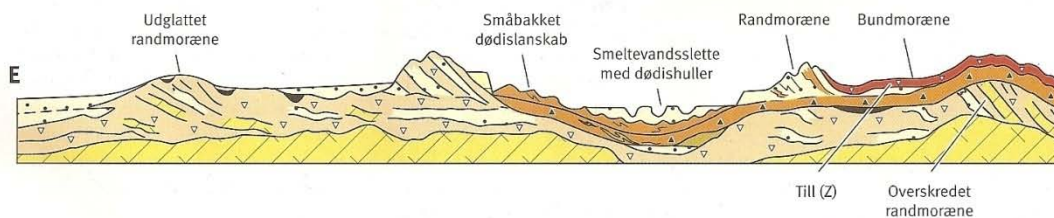
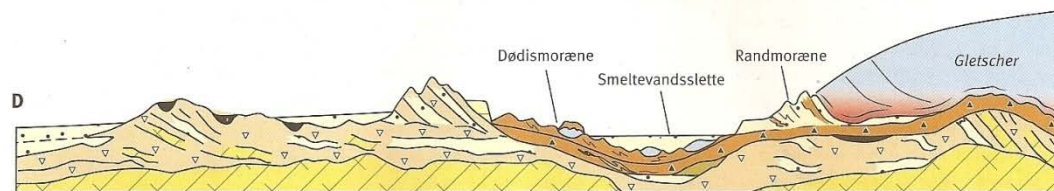
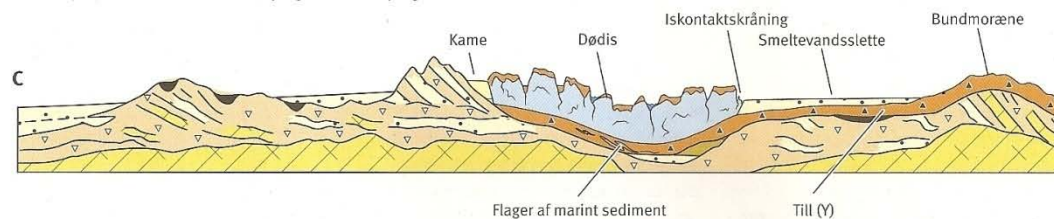
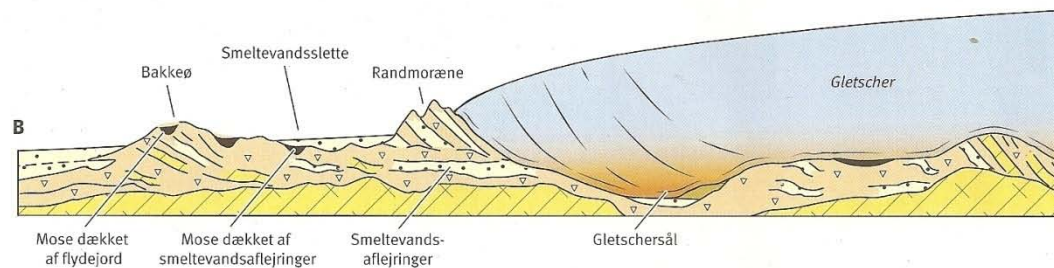
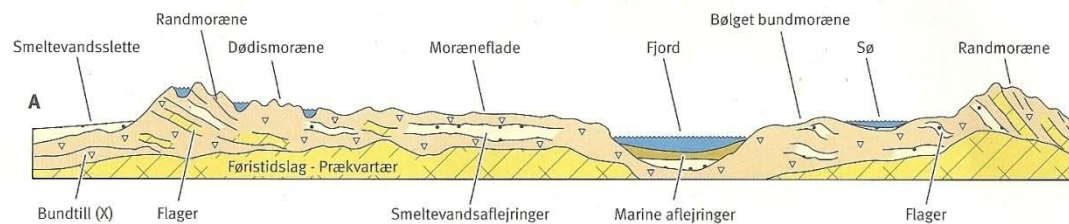

Landskabstyper skabt af isen

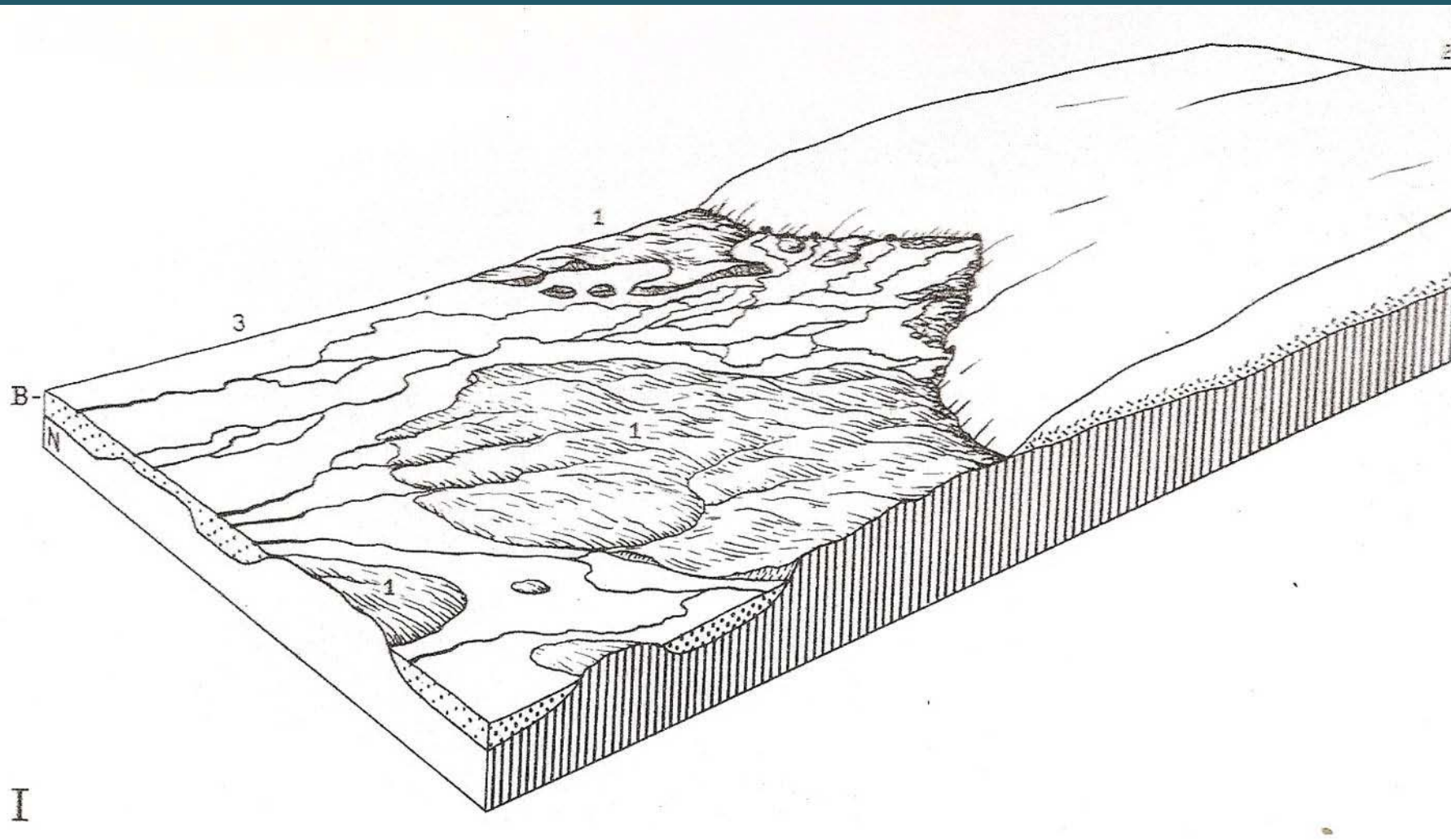
Vest

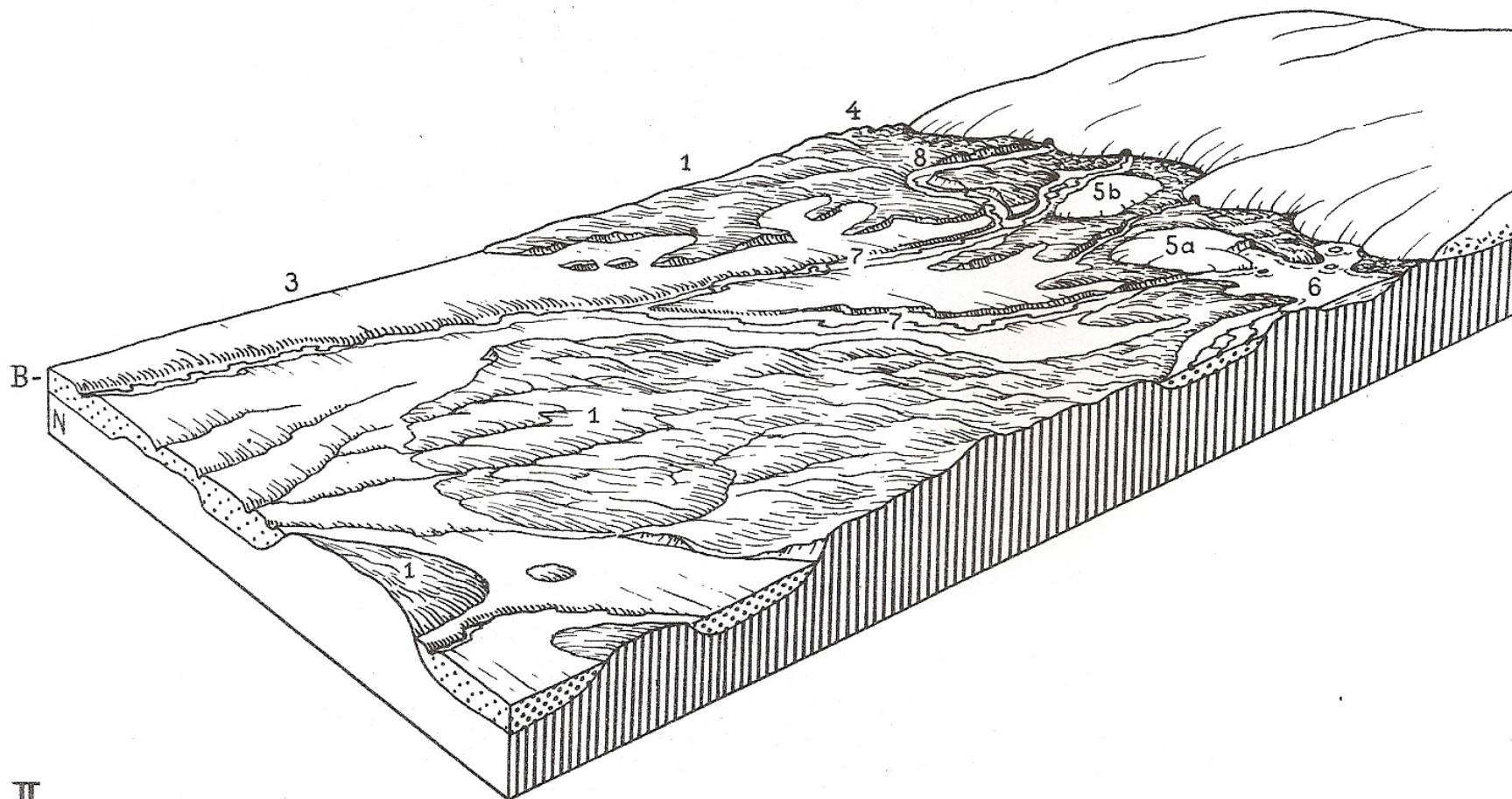
Øst

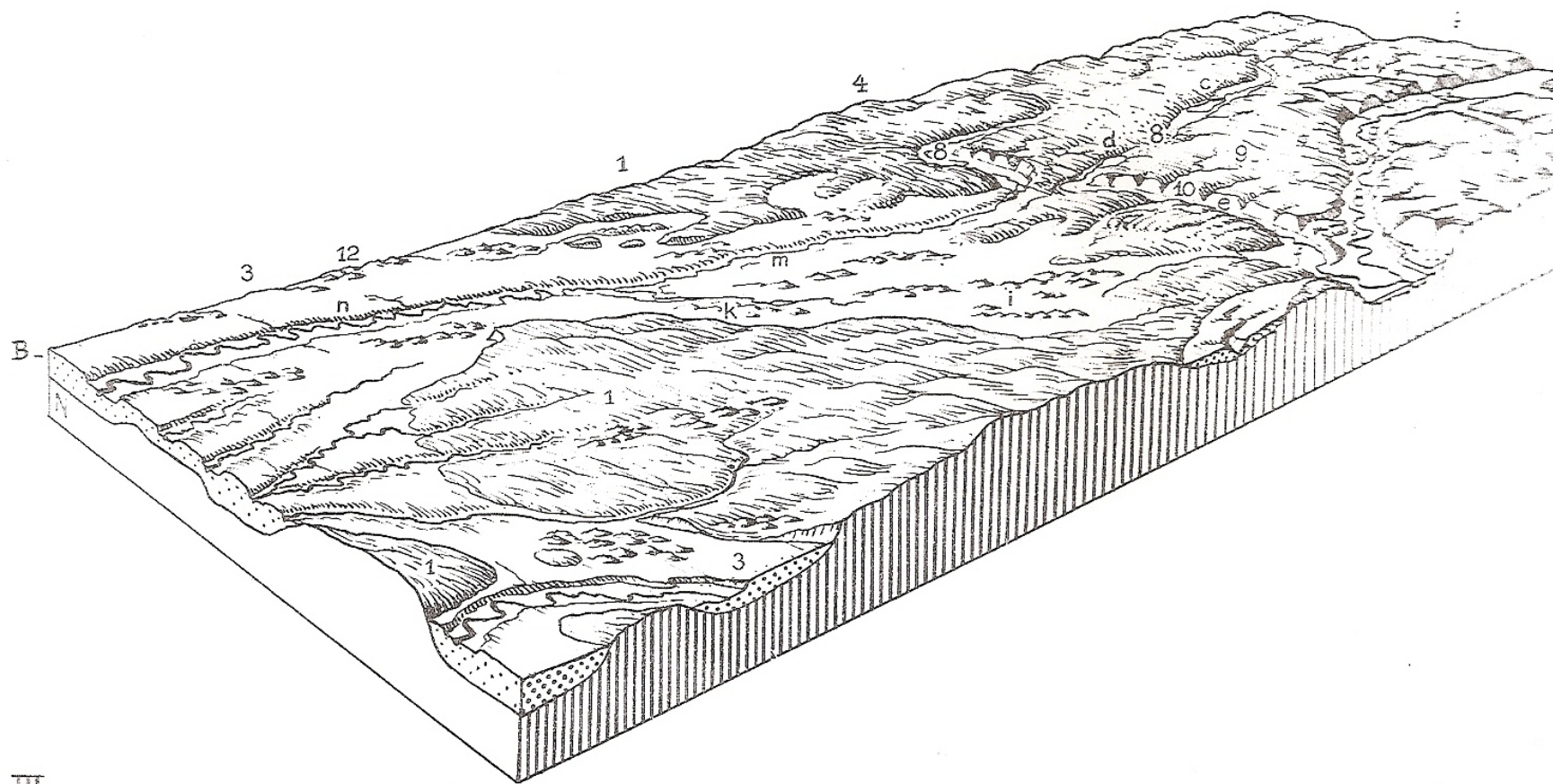
40 kilometer

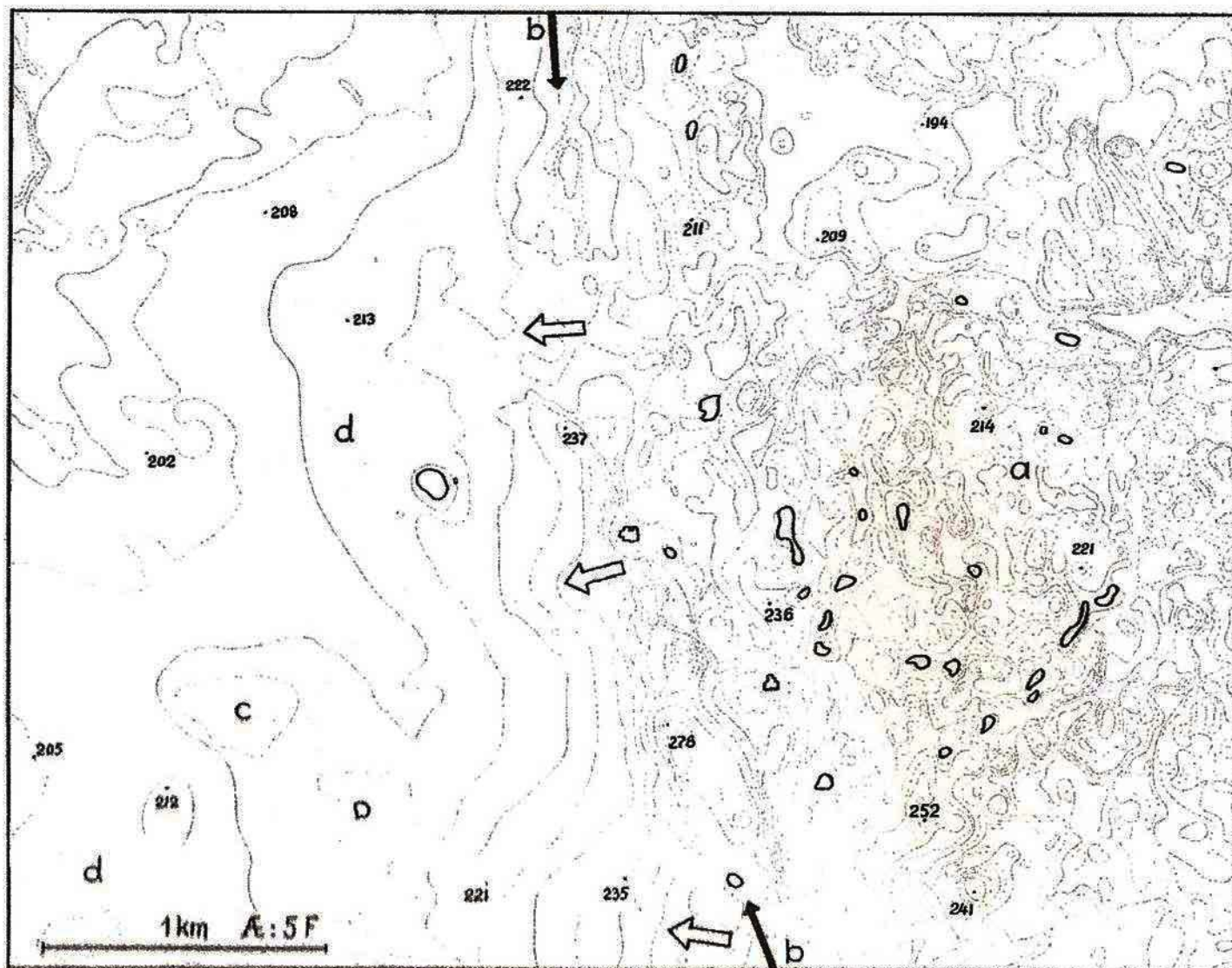
Illustration: Kurt H. Kjør, Geologisk Museum og Johannes Krüger, Geografisk Institut.

Fig. B. Kurveplan til fig. A. a. Ungt morænebakkeland med sø- og moselavninger. b-b. Endemoræneutrøg langs bjergkædet; hvid pil: gletsjerportenes plads i isranden. c. Isoleret morænebakke. d. Hedeslette.

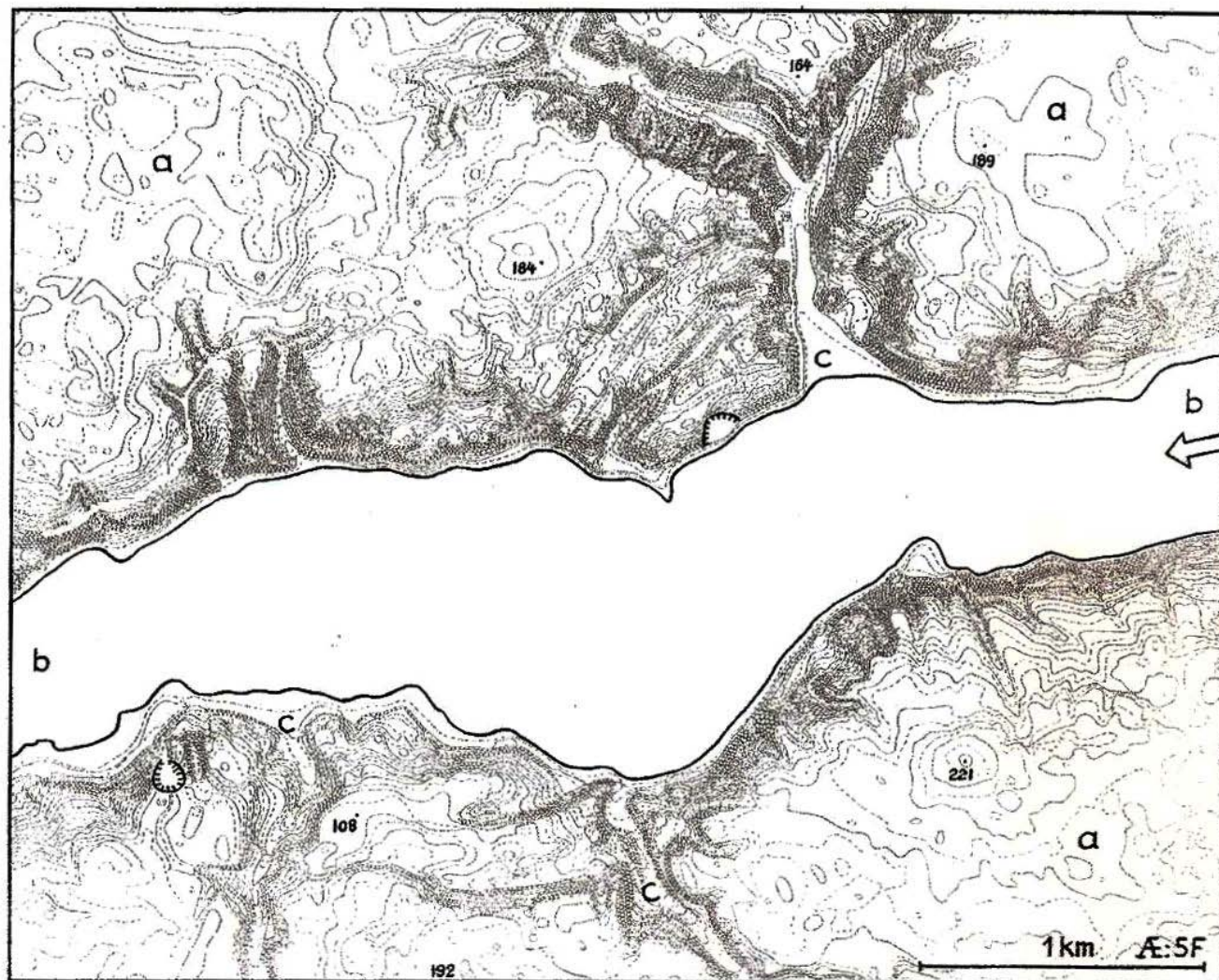
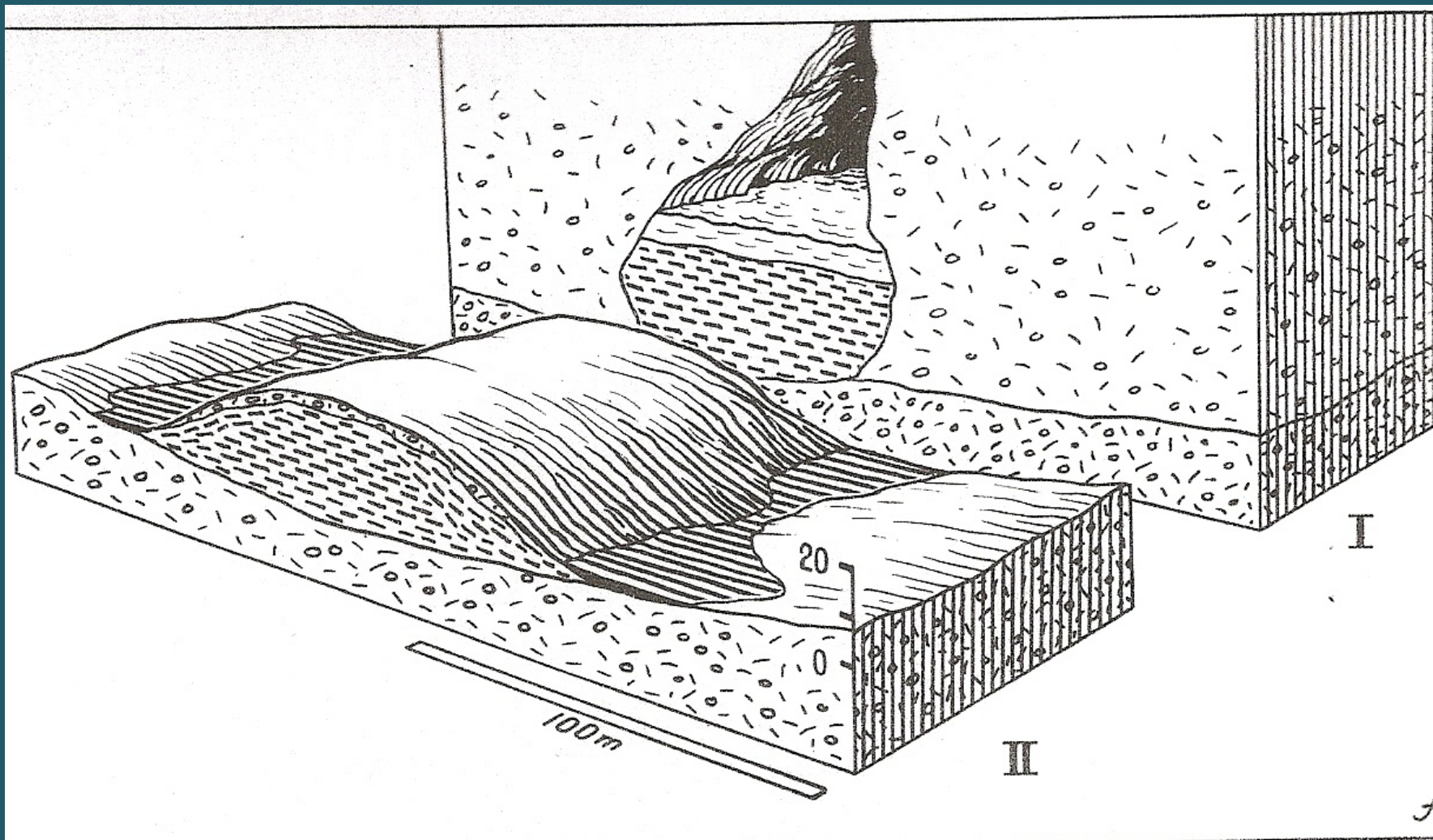
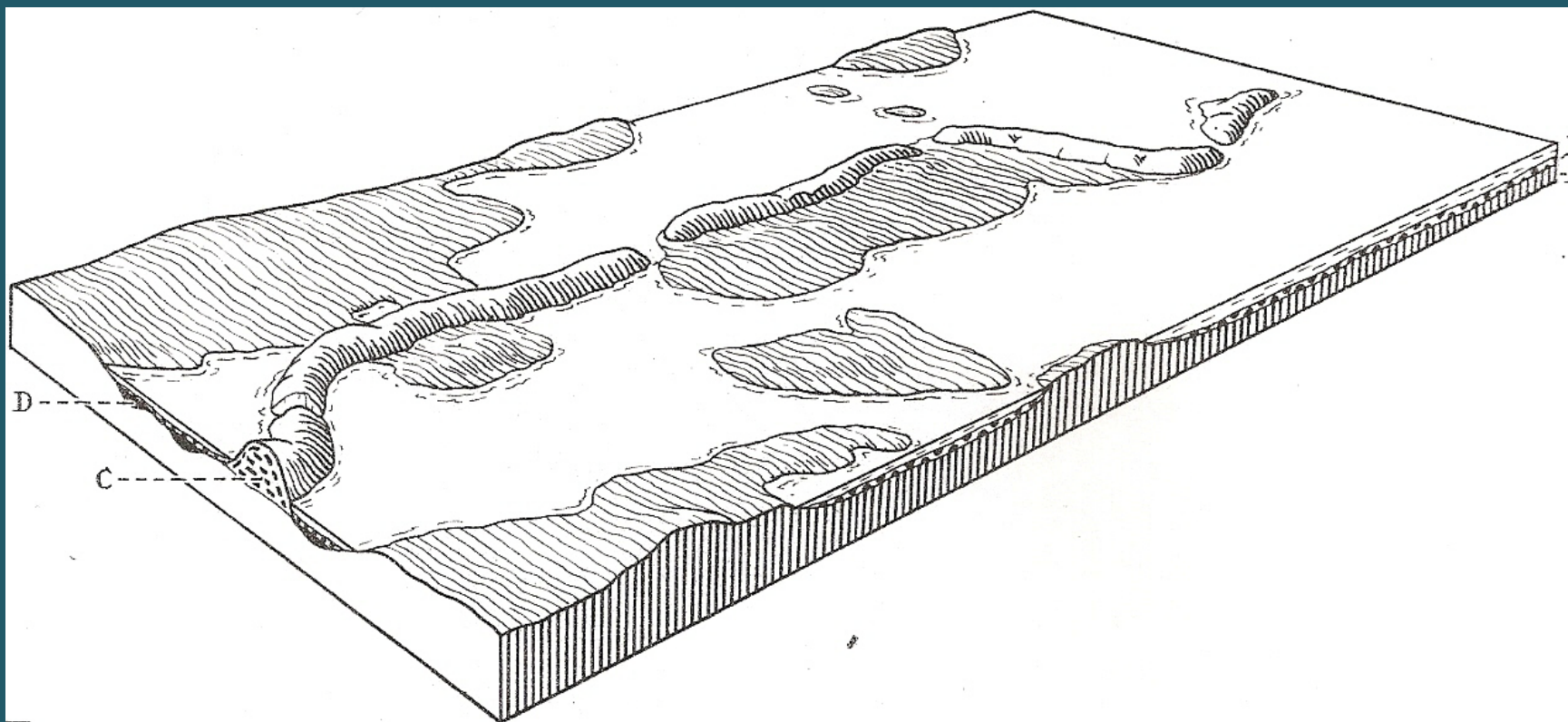

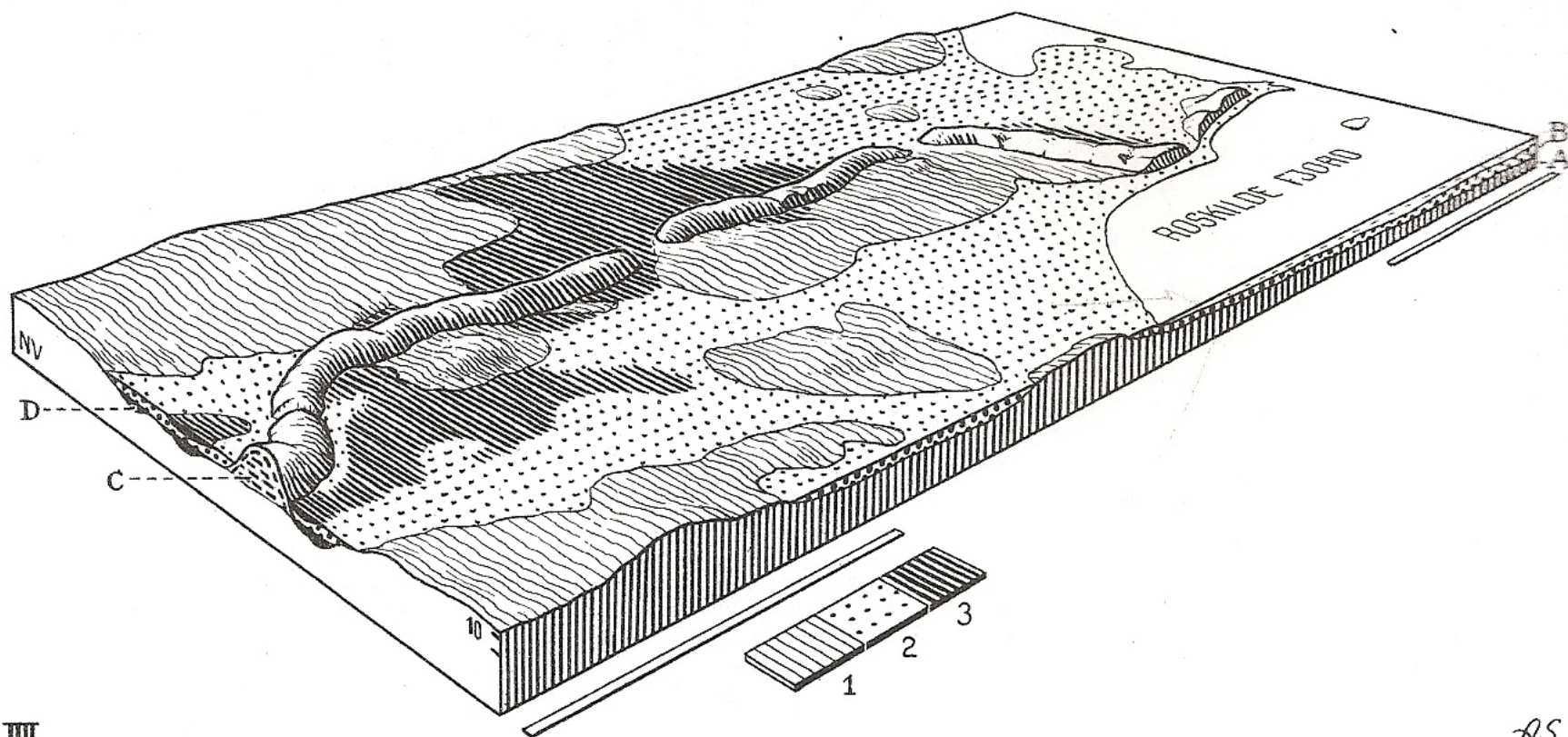
Fig. D. Kurveplan til fig. C. a. Højtliggende morænelandskab. b. Mariager Fjord. Hvid pil: smeltevandets strømretning i istiden (sml. Atl. 12-13). c. Regnklofter og unge erosionsdale arbejder sig baglæns ind i landmassen. Tidligt stadium af den erosive sønderdeling af moræneplateauet.

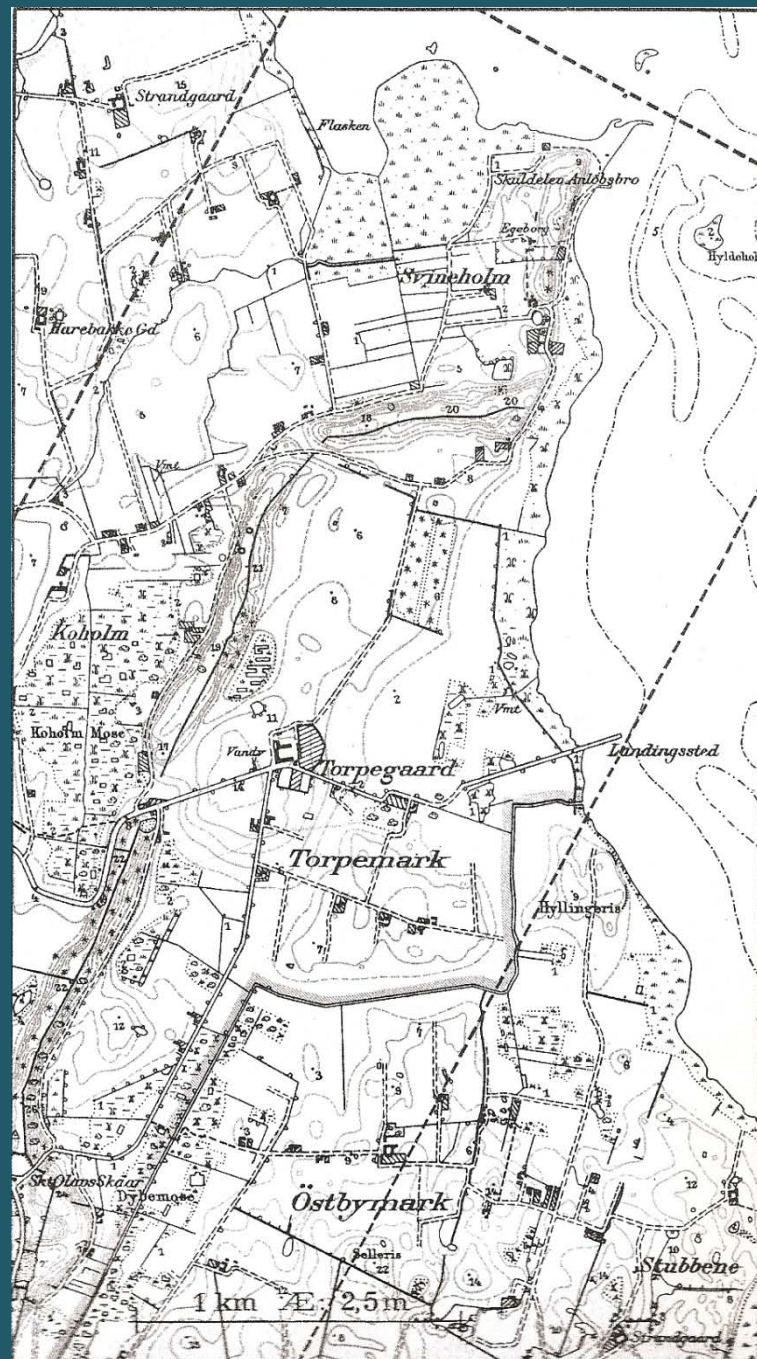

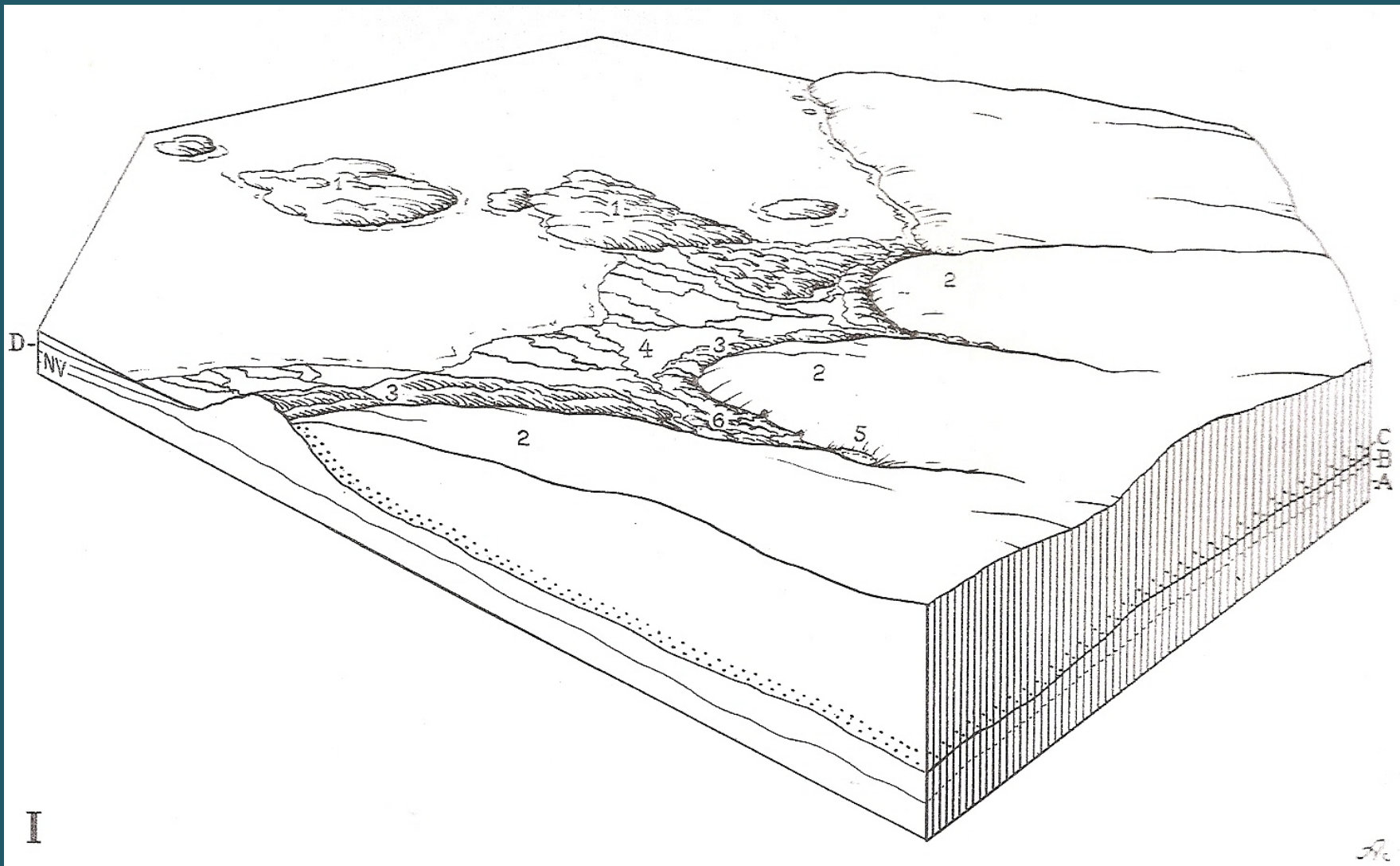

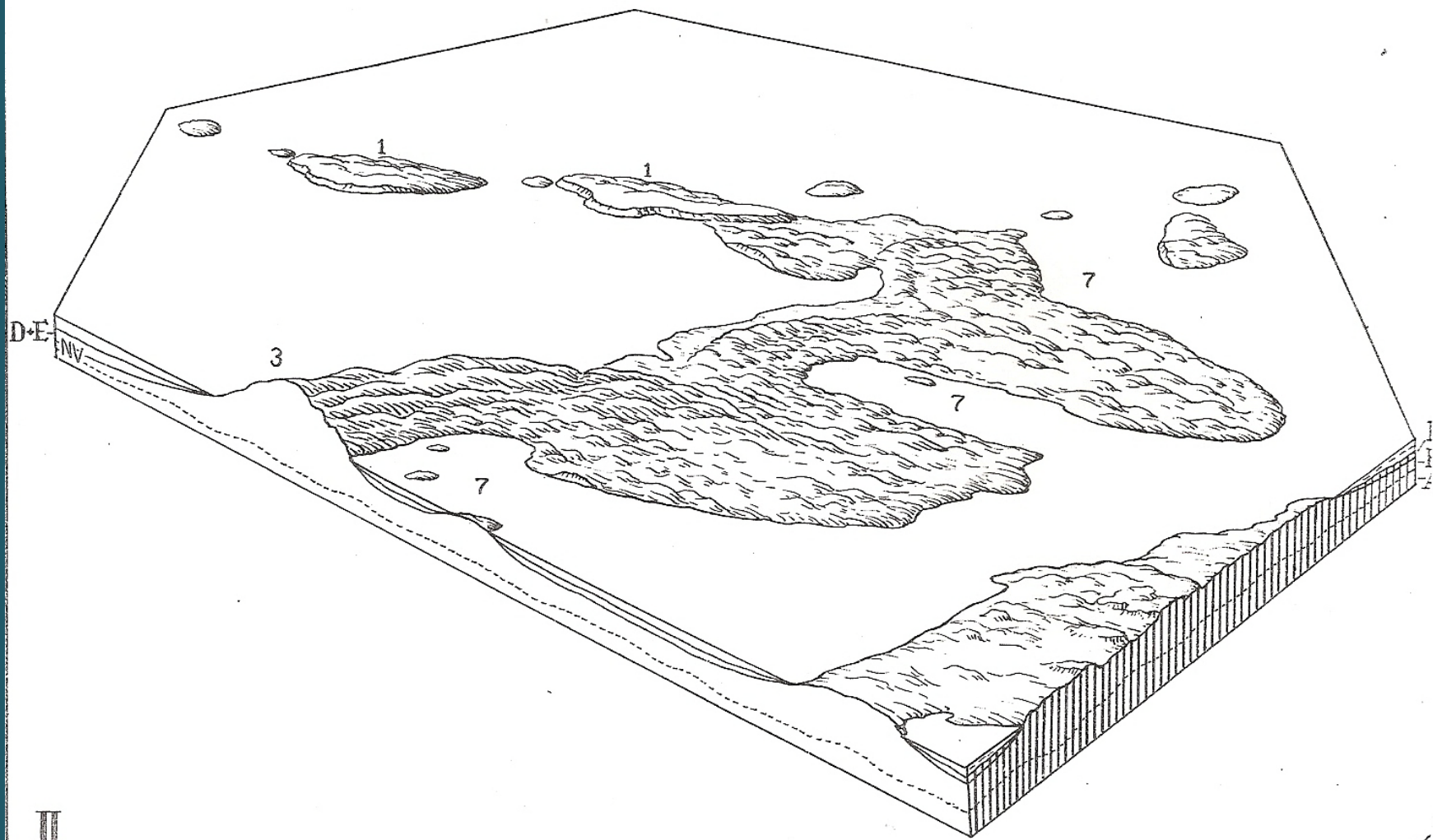

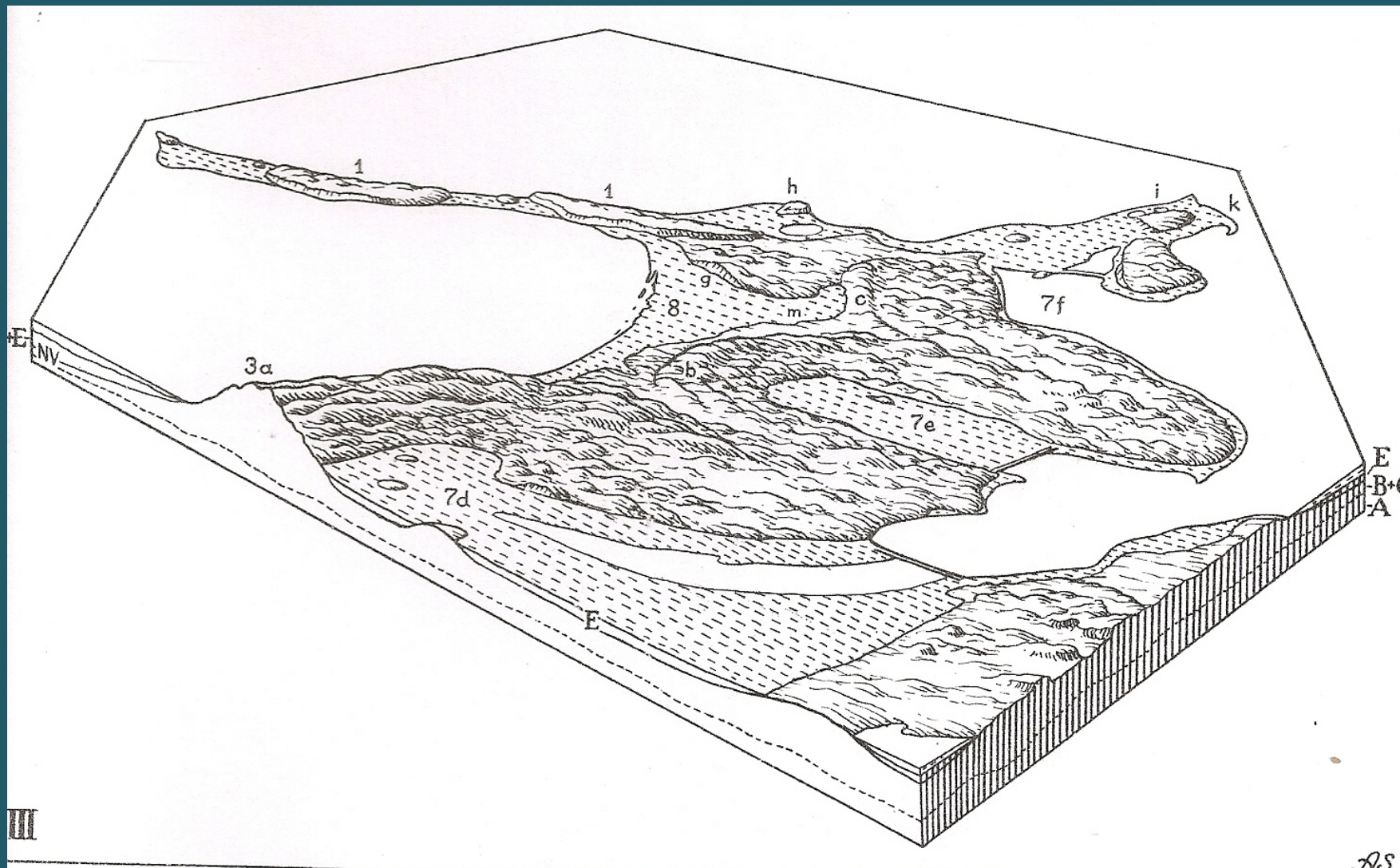

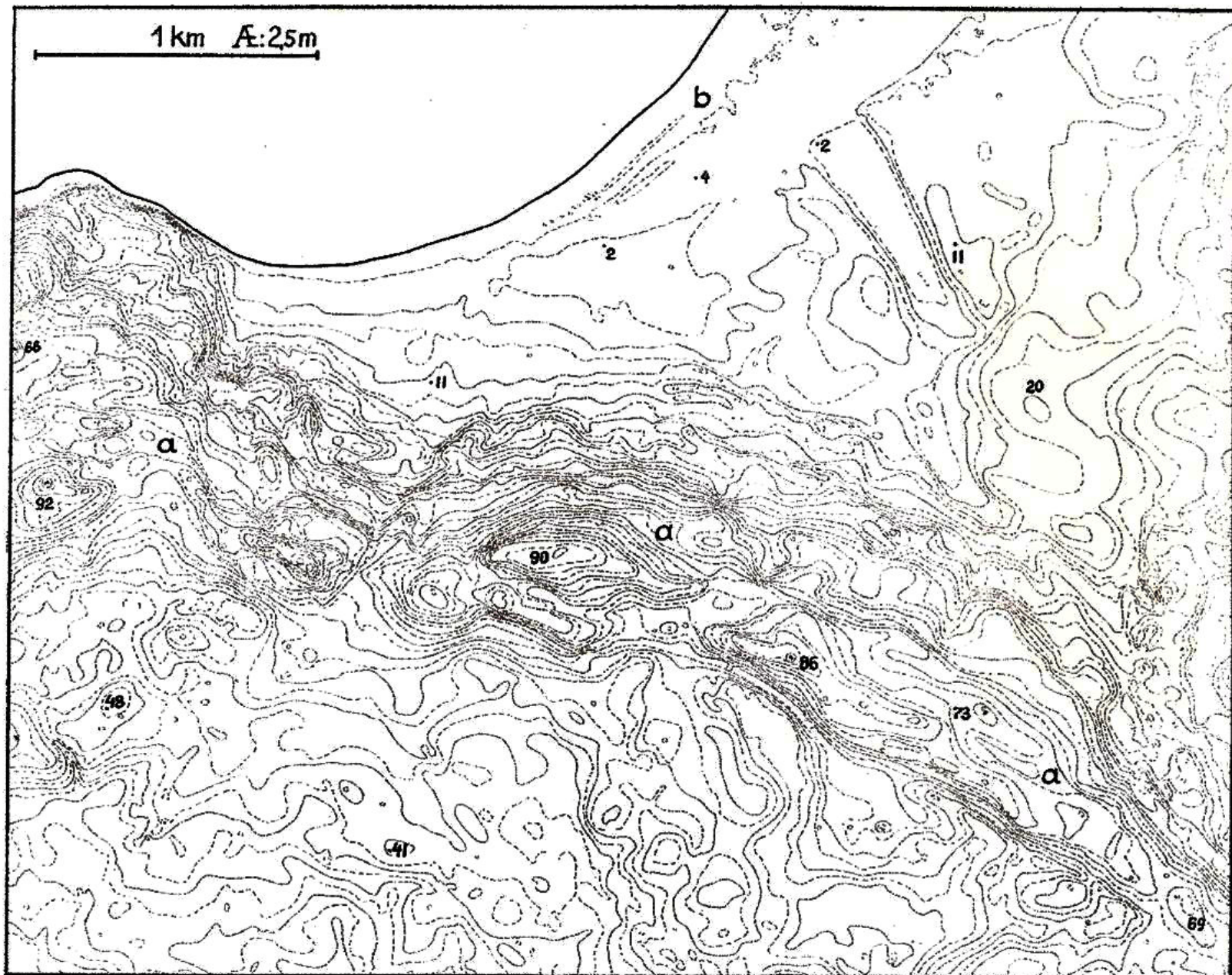

1 km Δ : 2.5m

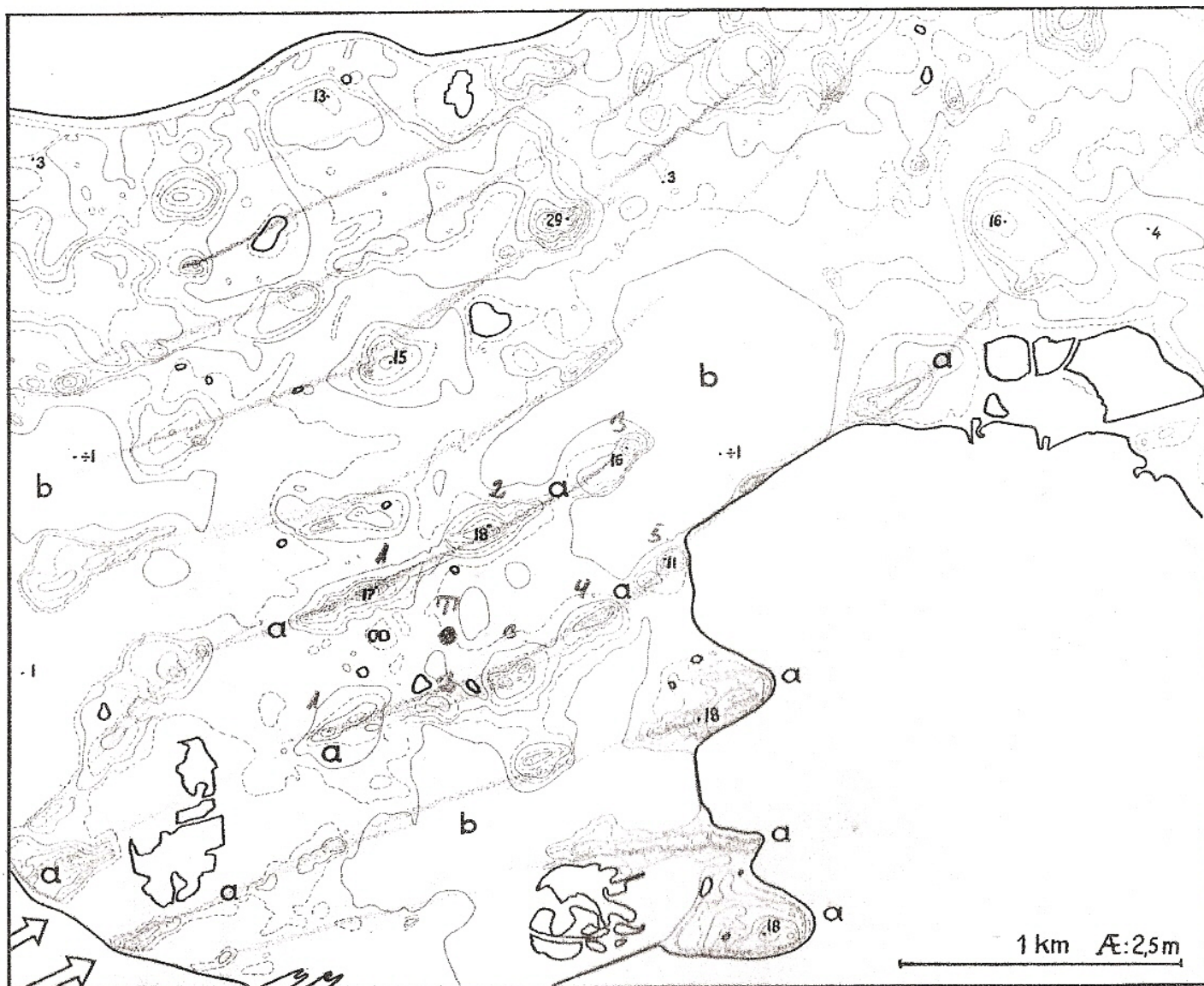
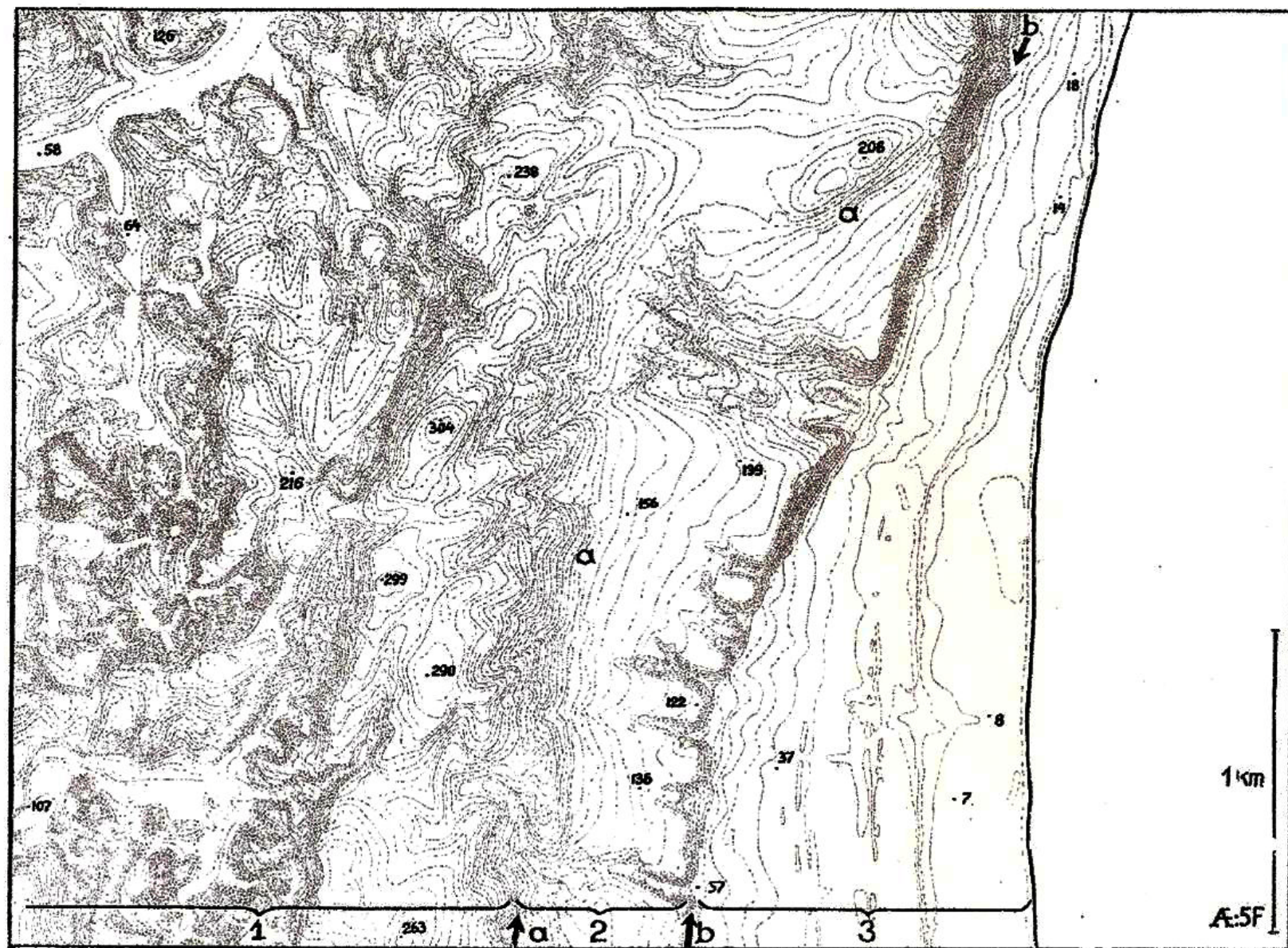

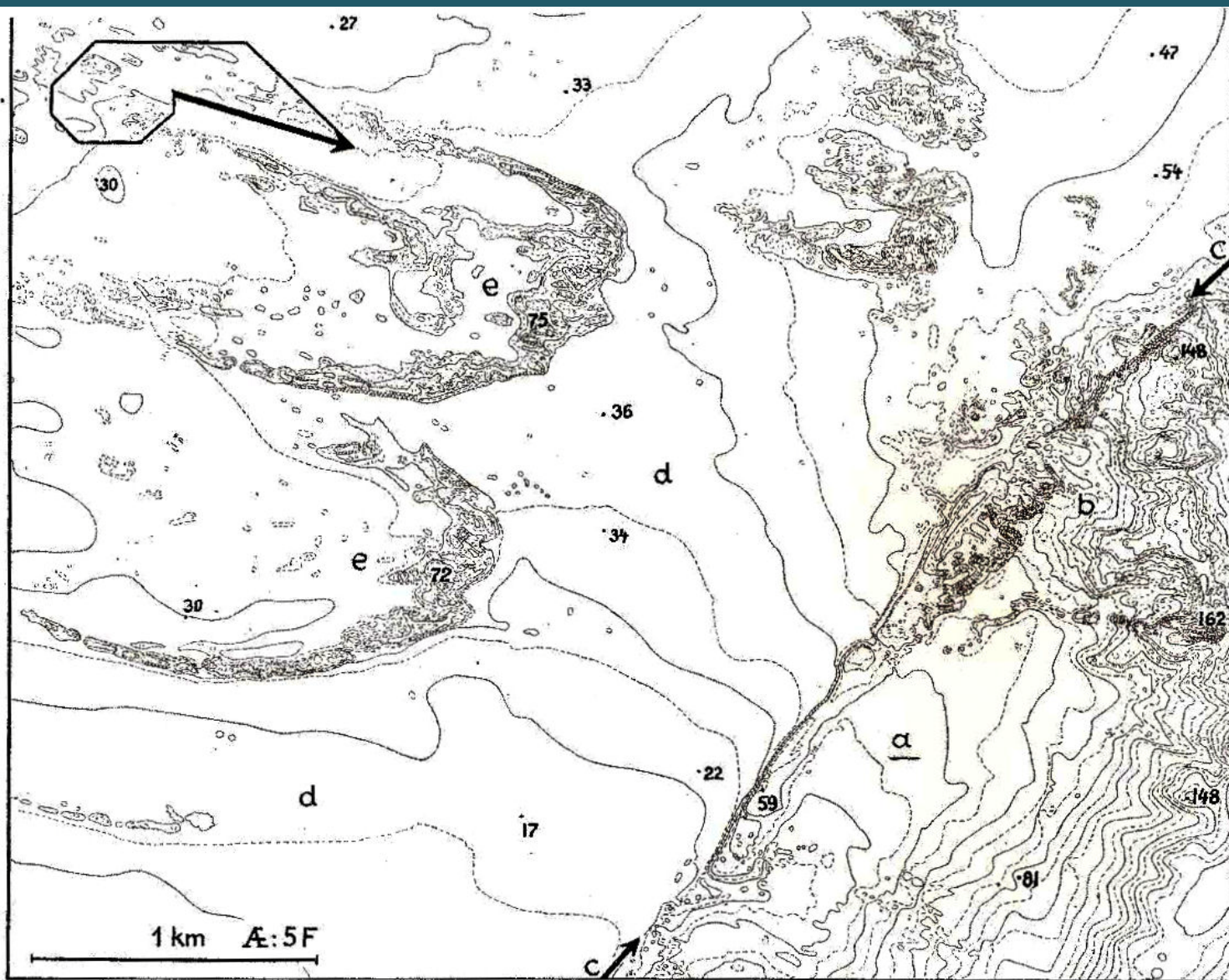
Fig. F. Kurveplan til fig. E. a. Drumlinrækker. Morænebakker orienteret i isens bevægelsesretning. b. Marint forland og inddæmmede arealer. Hvid pil: Storebæltgletsjerens hypotetiske bevægelsesretning.

Fig. F. Kurveplan til fig. E. 1. Morænebakkeland. 2. Senglacialt plateau, hævet havbund fra ishavstiden. 3. Marint forland, hævet siden stenalderen. a. Ishavstidens rodent udjævnede klintekyst. b. Stenalderhavets kystklinter med unge erosionskløfter (sml. Atl. 18A-F).

Fig. D. Kurveplan til fig. C. a. Morænelandskab. b. Flyvesandsterræn. c. Hævet klintekyst. d. Hævet marint forland. e. Parabelklitter. Indsat: vindvirkeresultant beregnet for Hænsthlm Fvr.

SLUT